

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 51.

Sobota 22. junija 1929.

Leto IV.

Kdaj nastane mir na Balkanu?

V »Slovenskem Narodu« je bila objavljena v ponedeljek naslednja vest iz Beograda:

Navzlic vsem nesoglasjem, ki so ostala kot posledica krvavih bratovornih vojska med jugoslovenskim in bolgarskim narodom, prehaja jugoslovenska misel tudi vedno bolj v široke sloje bolgarskega naroda. Zaman so naporji po tujih plačanih izdajalcev jugoslovenske misli med Bolgari, ki noč in dan sejejo seme nezaupanja in sovraštva med oba naroda in skušajo razločiti še za dolgo časa to, kar spada po narodnih in geografskih zakonih skupaj. Milijone potrošijo naši neprijatelji med Bolgari, da bi jih vzdržali na poti, ki jih je že enkrat dovedla do Bregalnice in solunskega poraza. S temi milijoni dosega sicerčasne uspehe, v jedru pa napreduje kljub vsemu misel bratstva in skupnih interesov z onimi, zoper katere ščujejo na boj zaslepljeni in podkupljeni.

Zanimivo je glede na vse to, kar je napisal pred dnevi bolgarski emigrant Černe v pariškem listu »Narodna volja«, ki je v svojem članku naglašal potrebo združenja Bolgarske z Jugoslavijo v veliko Jugoslavijo ter vsestransko obravnavati vzroke za zedinjenje Bolgarske z Jugoslavijo v novo veliko in močno državo, kakor tudi vzroke, ki govorijo proti temu. Svoja izvajanja je zaključil z besedami:

»Ena pot pelje Bolgarsko iz sedanjega nevzdržnega položaja in sicer preko Beograda, Zagreba in Ljubljane do lepše in sijajnejše bodočnosti. Druga pot pa pelje preko Rima do nove Golgot.«

Skoro nevzdržen je položaj onih, ki so v bolgarski vladi in ki vsaj na dnu srca žele sporazuma z Jugoslavijo. Postavljeni na vladno po milosti makedonskega komiteja, morajo slepo izpolnjevati njegove zahteve in čisto morda tudi proti svojemu boljšemu prepričanju preklinjati, kar bi hoteli blagosloviti. Med te spada najbrže tudi bolgarski zunanji minister Burov, ki je baš sedaj, ko čujemo o novih krvavih podvigih makedonskimi vojskami na naših mejah, izjavil španskim novinarjem: da sta jugoslovenski in bolgarski narod pravzaprav en narod in pripadnika istega plemena in da zato ne more biti govora o narodnih manjšinah med obe-

ma narodoma. Ni še znano, kako bo reagirala na to izjavo bolgarska javnost in posebno še makedonskimi vojskami, obstoji pa upanje, da bo Burov vztrajal na njej.

Ta vest iz Beograda je senzacionalna. Znano nam je, da se je hotela Jugoslavija zblížiti z Bolgarijo, da pa so razmere še tako neugodne, da zaenkrat tako zblížanje ni mogoče. Bolgarski zunanji minister Burov je z ozirom na položaj, da bi uglasil sporazum, podal sicer simpatično izjavo za zblížanje Jugoslavije in Bolgarije, vendar se ta izjava ne more smatrati kot konkreten problem Burova.

Mi vemo iz zgodovine, da je Balkan ognjišče večnih sporov in vojn. Zato smatramo, da je edini izhod iz neprijetnega položaja predvsem splošno zblížanje med balkanskimi državami. Seveda zblížanje k dobrohotnemu sodelovanju, ker imajo vse balkanske države končno le skupen interes. Balkanske države so majhne, je pa v njih precej ali historičnega ali pa tudi le plemenskega ali osebnega častihleplja, ki jim brani spoznati skupen interes in skupno vlogo na Balkanu.

To so svojstva in razlogi, ki zahtevajo duhovno pripravo balkanskih narodov za skupno delo.

To duhovno delo morajo pa prevzeti oficijelni političarji oziroma krmilarji balkanske politike. Izjave emigrantov, ki se sedaj objavljajo, bi bile eventualno, če niso izšle iz prave notranje potrebe, prej povod za nove konflikte, kakor pa da bi blagodejno vplivale na pomirjenje Balkana.

Zblížanje balkanskih narodov tudi ni vprašanje Balkana samega, dasi bi stvar Balkanu koristila; so vendar na tem interesirane tudi razne sosedne države in velesile, ki iz imperialističnih in gospodarskih razlogov nimajo interesa na konsolidiranem Balkanu.

Tesna in tesnejša zveza balkanskih držav je nujnost, če hočemo odstraniti nevarnost večnih sporov na Balkanu in zaradi Balkana. Ali zveza mora biti sad bratskega duha balkanskih narodov.

Taka pot bi bila varna in bi obrodila lepše sadove ter pripomogla zlasti tudi k trajnejšemu miru vsaj v Evropi.

Macdonald za narodne manjšine.

Macdonald je objavil v junijski številki »Zeitschrift für Geopolitik« članek, v katerem se zavzema za spoštovanje manjšin v posameznih državah. Ravno pogosto nastopanje in stremljenje za diktaturo v evropskih državah mora biti resen opomin k lojalnemu postopanju z narodnimi manjšinami.

Vsak, kdor ima nekoliko razuma, je moral ob objavi pariške mirovne pogodbe spoznati, da je pogodba nevarna, ker utegne podžigati nacionalistične brutalnosti zmagovalcev, ker se je manjšinsko vprašanje v pogodbi prepovršno reševalo. Tako je dobila Poljska šest milijonov prebivalcev tujih plemen, čeprav ima samo 27 milijonov prebivalcev. Češkoslovaška šteje 13 milijonov prebivalcev, pa ima 3.250.000 nemških in 745.000 ogrskih prebivalcev. Madžarska ima 7 milijonov prebivalcev in med njimi 500.000 Nemcev in skoro 250.000 drugih narodnosti. Še slabše je z Romunijo, kjer prebivajo

Rusini, Bolgari, Rusi, Turki in Nemci.

Prav kočljivo je tudi vprašanje Macedoncev, ki pripadajo deloma Grčiji, Jugoslaviji in Bolgariji. Mirovna konferenca je zlasti na Balkanu ustvarila meje, neoziraje se na plemena oziroma narode.

Predsednik Wilson je izrečno podaril, da naj se nanaša samoodločitev narodov samo na premagane države. To se pa ni zgodilo.

Ni ga sicer tako ženski politika, ki bi mogel razmejitev evropskih držav razdeliti natančno po plemenih in narodih, ker so narodi raztreseni in razčlenjeni naseljeni po ozemljih; zato je v interesu miru, da se resno preudari, kakšne pravice gredo manjšinam v državi, in kakšne dolžnosti imajo manjšine do države. Predvsem treba doseči, da se čuti manjšina v dotični državi domače in da sodeluje.

Nekatere nasledstvene države so mešanica različnih plemen. Tu je

problem drugačen. V teh državah je treba izvajati svobodo in pravico napram plemenom, kakor tudi z ozirom na svojstva, verstvo in stopnjo razvoja. Nobenih razlik med državljani ne sme biti ne v državljan-skih pravicah, ne v verskih, ne v jezikovnih, pač pa se jim mora dati samoupravo, če to zahtevajo posebnosti plemena ali kraja.

Izgovarjajo se države, da manjšine tako liberalno politiko zlorabljujejo, kar pa ni res, ker vztrajno dobrohotna politika to zlo premaga. S pravico in propagando za stvar se proti nemirnejšem doseže največ za notranji mir. Tako uče izkušnje.

Posebno težavno stališče je v Jugoslaviji, ki se je zaradi sporov odločila za absolutizem, da je s tem ukinila neplodni parlamentarizem.

Italija vodi nevarno politiko, ki lahko postane vsak hip nevarna za evropski mir. Mirovna pogodba priznava Italiji velika slovanska in nemška ozemlja. Ta jih pa skuša z nasilnimi pomočki poitalijančiti.

Če upoštevamo pogoje, pod katerimi so bila ta ozemlja dodeljena

državam, in ker nosimo odgovornost za posledice svetovne vojne, tedaj ne smemo zabraniti tem manjšinam, da se smejo obračati direktno na Zvezo narodov kot ustanoviteljico miru.

Velika nesreča je, da Zveza narodov nima kontrole nad manjšinskimi razmerami v posameznih državah, ter da se ne nanaša tudi na pred vojno obstoječe države, kakor Italijo. Potrebno je zaradi tega, da se takoj uvede izdatna kontrola Zveze narodov za manjšinska vprašanja. Dovoliti se pa mora manjšinam, da smejo vlagati svoje peticije proti krivicam na Zvezo narodov. Dalje bi se morale javno obravnavati opravičbe obtoženih držav. Vrhutega bi se moral ustanoviti stalni manjšinski odbor, ki bi tajno diplomacijo v teh vprašanjih odklanjal.

Za ohranitev miru v Evropi bi bila taka rešitev manjšinskega problema zaenkrat najpomembnejša opora.

Te vidike poudarja Macdonald v svojem članku. In prav ima!

Kakšno gospodarstvo je to?

Špekulacija s poljskimi pridelki uničuje kmeta.

Jugoslavija je bogata na žitnih pridelkih. To ni samo reklama, ampak je resnica in državljani bi morali imeti dovolj cenega kruha, če bi se ravnale cene po produkciji. V letu 1928 je bilo v Jugoslavijo uvoženega različnega blaga, ki se v izobilju prideluje doma, za 219 milijonov dinarjev. Od tega blaga se je uvozilo iz inozemstva za 22 milijonov dinarjev pšenice, za 23 milijonov ječmena, za 118 milijonov krompirja itd.

To blago so uvažali iz Amerike, Madžarske, Avstrije, Italije, Egipta, Rumunije ter deloma iz Kanade.

Lansko leto se je tuja pšenica orvič pojavila na trgu, ki je bila kljub daljnemu transportu in carini še vedno cenejša kakor domača. In da se tuja konkurenca prepreči, se je moralo misliti na to, da se zviša uvozna carina. Ali letos so cene pšenice kljub temu še padle na svetovnem trgu, kar bo kartelirane monopoliste v državi občutno udarilo. Trgovina z žitom je pri nas kartelirana in ta kartel, kakor še nekateri drugi, vzdržuje na umeten način visoke cene domačim pridelkom.

Trgovski krogi pravijo in se pri-

tožujejo, da je znesek 219 milijonov velika pasivna postavka v naši trgovinski bilanci ter znatno povečuje pasivnost. Resnica je to. Pasivna trgovinska bilanca tudi nam ne more koristiti. Ali za nas je važnejše to, da so cene domačih pridelkov tako visoke in pa od kod dobivajo žitni trgovci premije ali kaj, da ob konkurenčnih cenah lahko izvažajo poljske pridelke v inozemstvo, dočim jim doma občutno konkurirajo tuji pridelki. Za cene nam gre, ki so umetno visoke in neznosne za veliko večino konsumentov v državi.

Isto, kar velja za žitne pridelke, velja tudi za sladkorno industrijo, ki prodaja sladkor na domačem trgu nedvomno za 25 do 30 odstotkov predrago. Vsaj tako se je naglašalo v daljših razpravah, ki so nedavno krožile po raznih listih.

Naloga države je, da kartele, ki bi imeli namen verižiti z življenjskimi potrebščinami, strogo nadzira; sploh pa velja načelo v vsaki državi, ki hoče biti svobodna in gospodar v državi, da kartelov in trustev ne neguje, ker ji sicer zrastejo čez glavo in diktirajo tudi državno politiko, ki splošnosti ne more biti v prid.

Roka Macdonaldova.

Boj za Vašingtonsko konferenco o osemurnem delavniku.

Sedanje zasedanje mednarodnega urada dela je bilo otvorjeno v znamenju boja za osemurni delovni čas.

V tozadevni Vašingtonski konvenciji je namreč tudi določba, da se mora vsakih 10 let poročati o stanju ratifikacij in provedbe te konvencije, obenem pa ima konferenca tudi pravico revizije, ako bi bila potrebna.

Stališče podjetnikov.

Znano je, da je nastala Vašingtonska konvencija o osemurnem delavnem času pod vplivom takratnih revolucionarnih razmer, ne pa iz socialnih nagibov, ker je to pravično. To potrjuje ves 10-letni boj za uveljavljenje osemurnega delovnega časa.

Mednarodni urad dela šteje 50 držav-članic. Konvencijo je pa rati-

ficiralo le 5 držav, v praksi uvedli pa le dve državi — Belgija in Češkoslovaška. Večje države so stale ob strani in izjavljale (Francija, Nemčija itd.), da bodo takoj ratificirale konvencijo o osemurnem delavniku, kakor hitro izvede ratifikacijo Anglija.

Ta pa je od začetka izvajala le pasivno rezistenco. Po padcu prve delavske vlade je pa stopila na čelo reakcionarnih držav ter zahtevala revizijo vašingtonske konference o osemurnem delavniku. Tudi dve konferenci ministrov za socialno politiko ali kakor jih imenujejo, za delo, iz Nemčije, Francije, Belgije in Anglije so ostale v tem pogledu brez uspeha.

Umljivo je, da so v koncert velikih z veseljem udarile tudi manjše države in čakale — na revizijo.

Od solnca zagorelo. zdravo kožo

hočete pač imeti. Vdrgnite torej svoje telo z

NIVEA-CREME

In potem ven na prosto, na zrak in solnce. NIVEA-CREMA ojači paleči učinek solčnih žarkov in zmanjša nevarnost skeletne solnčarice. Toda suho mora biti vaše telo! Nikdar ga ne smete mokrega izpostaviti solčnim žarkom! In poprej ga vedno natreti!

Samo NIVEA-CREMA vsebuje kožo negujoči Eucerit in v tem temelji njen učinek.

Doze po Din 3, 5, 10 in 22. Tube iz čistega kositra po 9 in 14 dinarjev.

Stališče delavskih organizacij.

Delavske organizacije niso bile le proti reviziji te konvencije, ampak so zahtevale, da se osemurni delovni čas razširi na vse delavstvo. Dosedaj so spadali pod določila o osemurniku le industrijski in obrtni delavci. V nekaterih državah so ti le na papirju. Delovni čas bi bil potreben regulacije zlasti v pomorstvu, v prometu, trgovini, v pisarnah, pa tudi v poljedelstvu. Zahteva po izpremembi delovnega časa v poljedelstvu je bila že odbita na zadnji konferenci.

Zadeva osemurnega delavca za privatne nameščence je prišla na dnevni red na sedanjem zasedanju mednarodnega urada dela, delovni čas v pomorski službi bo prišel pa v jeseni.

Pri razgovoru o izpremembi delovnega časa za vse privatne nameščence brez razlike načina zaposlitve pa ne gre za konvencijo, ampak le za priporočilo, ki bo naložilo, ako bo sprejeto, državam-članicam nekako moralno obvezo, da predložijo ta načrt svojim zakonodajnim organom s priporočilom, da jo uzakonijo.

Predlog o reviziji Vašingtonske konference propadel.

Na konferencah mednarodnega urada dela sta dva enako močna in enako nepopustljiva tabora.

V takem ozračju so zastopniki posameznih držav odločujoči jeziki na tehtnici. Nikjer drugod, kakor tukaj, ne pride do veljave moč delavstva v posameznih državah. Zastopniki dotične države, v kateri je delavstvo organizirano in v kateri ima vpliv tudi na njeno upravo, bodo na strani delavskih delegatov. Nasprotno bodo šli zastopniki izrazito kapitalističnih držav čez drn in strn s predstavniki kapitalizma.

Da bo predlog za revizijo vašingtonske konference prodril, je bilo skoraj več kot gotovo, zlasti, ker je šla v boj za njega oficijelna Anglija, podpirana po mogočnem vplivu angleških kapitalistov. **Toda angleško delovno ljudstvo je prekrizalo na-**

črte. Pri zadnjih volitvah je oddalo svoje glasove delavski stranki, vsled česar je mogel v odločilnem trenutku poseči vmes Macdonald. Iz dosedanjih nasprotnikov je napravil zagovornike osemurnega delavnega časa. Radi tega je potegnila tehtnica globoko na delavsko fronto. Predlog za revizijo konvencije o osemurnem delavniku je propadel. **Tako je odločila Macdonaldova roka.**

Osemurni delovni čas in nameščenci.

Šele po tej veliki zmagi je bilo mogoče preiti na delo za izdelavo načrta za osemurni delovni čas za vse privatne nameščence. V nasprotnem slučaju bi ne mogli govoriti o borbi za osemurnik.

Na tem vprašanju je zainteresiranih nad 13 milijonov nameščenec, od teh je organiziranih približno 2 milijona.

Po razpoloženju, ki vlada sedaj, je upati na pozitiven uspeh. Zavedati se še morajo nameščenci tega dejstva, da bo doseženo njihova zmaga v sklopu s celotnim delavstvom. Da je njihova dolžnost, da se organizirajo in da skušajo vse svoje zahteve udejestiti vedno le v skladu z ostalim delavstvom. Da bodo morali prestati še veliko bojov in da bodo ti boji zmagoviti le tedaj, ako bodo bojevani v trdnem in nerazdružljivem zavezništvu vsega delavstva.

Pomen zmage delavske fronte na konferenci mednarodnega urada dela.

Revizija vašingtonske konvencije je odbita. S tem je zaključen prvi del velike borbe za osemurni delavnik. In to je velikega pomena. Korakanje ideje o osemurnem delavnem času je prišlo na prvo točko. Ravno radi predloga o reviziji konvencije. Za 10 let je to vprašanje z dnevnega reda. Države članice se bodo morale odločiti, izbegavanje ne bo več mogoče.

Za enkrat ni mednarodni položaj za delavstvo preslab. Z Macdo-

naldovo zmago so dobile trdno oporo delavske stranke po vseh državah: V Nemčiji, Franciji, Belgiji in drugod. Kljub temu pa ne nudijo trenutne razmere stalne sigurnosti. To morejo dati le trdne delavske organizacije.

Ne moremo se ozirati niti čakati na pomoč angleških, nemških, fran-

coskih delavcev, ampak se moramo zavedati, da more lastne zadeve najbolje reševati vsak sam. In jih, če je kaj vreden. Delavec bo pa le takrat kaj vreden, ko bo šel med njegovimi vrstami klic: **Največji sovražnik delavstva je neorganiziran delavec.**

Dnevne novice.

Francoski socialisti proti madžarski fašistični vladi. Prilikom obiška ogrskega ministrskega predsednika grofa Bethlena v Parizu protestira socialistični »Populaire« proti temu, da ga je francoski ministrski predsednik oficijelno sprejel, ker bi mu moralo biti znano, da republikanska vlada ne more sprejemati predsednika teroristične in diktatorne vlade, zlasti ne tega, ki je poleg tega še »šef vlade ponarejevalcev francoskih frankov« in monošterske afera z vtihotapljanjem strojníc. Poleg tega bi moralo biti francoski vladi znano, da je isti Bethlen pred par dnevi s svojim revizionističnim nastopom povzročil proteste vseh držav Male antante in da Ogrska trajno ogroža mir v srednji Evropi. List zaključuje: »Pod konservativno Baldwinovo vlado je bila Anglija močen zaščitnik fašizma, posebno ogrskega. S tem, da je prišla na vlado delavska stranka, pa izgubijo fašistične diktature angleško pomoč. Ali hoče mogoče francoska vlada prevzeti mesto angleških konservativcev zaščito fašizma?«

Ogrska demokracija. Nek članek lorda Rothermera je vzbudil na Ogrskem veliko senzacijo. V njem se omenja izjava bivšega šefa tiskovnega urada Eckhardta, ki pravi, da je predvsem treba na Ogrskem notranje politične razmere preurediti. Že sam sedanji volilni zakon in njega koruptno izvajanje dokazujejo, kakle razmere vladajo na Ogrskem. More se reči, da niti na Balkanu ne vladajo take razmere. Sedanji volilni zakon se mora zamenjati s splošno, enako in tajno volilno pravico.

Socialistična manifestacija v Varšavi. V nedeljo se je vršil v Varšavi velik manifestacijski shod socialistične stranke, ki sta se ga udeležila tudi s. Vanderveelde iz Belgije in predsednik nemškega državnega zbora s. Löbe. Manifestacija je bila prirejena kot protest proti gazenju demokracije in proti fašističnim tendencam buržuazije. S. Löbe je v svojem govoru poudaril potrebo zblizanja med Nemčijo in Poljsko. Danes je Poljska svobodna, katere svoboda je že Marks napovedal. Nemčija in Poljska sta dve državi, ki sta druga na drugo navezani in skupno morata braniti demokracijo in mir.

Minister Marjeta Boudfield, ki je prevzela v Macdonaldovi vladi ministrstvo dela, je članica organizacije privatnih nameščenecv na Angleškem in torej član naše internacionale. Že kot prodajalka in pozneje je delovala v organizaciji. Savez privatnih nameščenecv je Boudfieldovi ob imenovanju poslal pozdravni telegram.

Pogajanja za trgovske stike se vrše z Grško, Albanijo, Rumunijo in Španko. Prično se razgovori zopet z Bolgarijo. Pri nas se pritožujejo, da Bolgarija ni vršila zadnjega dogovora, ter da je zaradi tega prišlo zopet do napetjših razmer.

Obletnica umorov v narodni skupščini je bila 20. junija. Ta dan je ustrelil Puniša Račić drja P. Radiča in prof. Basarička. Obstrelil pa tudi St. Radiča, dr. Pernarja in Grandji-jo. Radič je pozneje tudi umrl.

Novi zakon o notranji državni upravi je kralj podpisal 19. t. m. Po novem zakonu bodo vse posle, razen vojaških, finančnih in sodnih, izvrševale splošne državne oblasti. Instanci bosta samo dve. Ministrstvo notranjih zadev bo poslovanje nadziralo, kolikor mu posli niso pridržani. Plače se uradništvu nekaj zvišajo, ukine se pa avtomatično napredovanje. Napredovanje se bo vršilo samo po kvalifikaciji. Uradniki se politično ne bodo smeli udeleževati. Sreski poglavarji se bodo imenovali sreski načelniki, župani avtonomnih mest pa mestni načelniki.

Tajno oboroževanje avstrijskih »Heimwehr«-ovcev. »Arbeiter Zeitung« poroča na podlagi izvirnih dokumentov, da se avstrijski »Heimwehr«-ovci vojaško vežbajo, da imajo svoje poveljstvo v Gradcu, kjer delajo tudi granate s strupenimi plini. »Arbeiter Zeitung« je objavila dve strani takih dokumentov, iz katerih je tudi razvidno, da policija ve o početju »Heimwehr«-ovcev. Socialno demokratična stranka bo o zadevi interpelirala v parlamentu. Trdil je že francoski ministrski predsednik Briand, da se Avstrija tajno oborožuje proti šentžermenskemu dogovoru. Toda dunajski meščanski listi so to takrat označili kot nevljudnost napram Avstriji. Afera silno kompromitira »Heimwehr«-ovce in tudi režim, ki tako početje tolerira.

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

16

In Gospodinja pelje v drugič Leona pred zastor. Dva sošolca, med njima Jovo, sin vrtnarja Popovića, mu pred vsemi izročita velik, lep šopek. Rdeči nageljni, krizanteme, o toliko je vsega . . . Tudi govori mu nekaj, toda ničesar ne razume. Auditorij kriči »živijo« in ploska. Roke jima stisne, pa ne ve, kam bi s tem šopkom. Čemu tako psvetno priznanje, zanj, ki je ves čas ubijal posvetnost v sebi? . . . Te misli so kot stotinke sekund in sredi njih, prav, ko so mu izročili šopek, zagleda začudene, užaljene oči svoje igralkke, ki mu pravijo: »In jaz pa ne dobim nič?« Čuti, kako so njene oči žejne priznanja, tako žejne, kot so njegove prazne, brez vsake misli na ploskanje in klicanje občinstva. Kje je njegov ciklamen? Ni ga. In pred vsem občinstvom podari njemu namenjen šopek — igralki, lepi Gospodinji. Vrtnar Popović se zgane v svoji loži in njegova žena pripomni: »Tega bi ne smel storiti pred zastorom. Lahko bi ji dal dva ali tri nageljčke, ne pa vsega. Izgleda, kakor da ga je odklonil . . .« Popović pa je navdušen za tega mladega človeka in mu odpusti. »Fant je mlad in se ne more znajti v teh trenutkih . . .« Še enkrat sta morala pred zastor, in takrat je Leonov brat prinesel ciklamen. Tudi on je bil ves iz sebe ob tem uspehu svojega brata. Zato bi pozabil na ciklamen, da ga ni spomnil Mirko . . .

Ko se vrnejo za zastor, že odreja Leo nova navodila. Vse pospraviti, vse urediti, da nam ne bo očitalo gledališko vodstvo, da smo zapustili nered

za seboj. To je bilo njegovo največje častihlepje. Dokazati, da je mlad človek zmožen tudi sam nekaj ustvariti in voditi, da je zmožen samostojnega, resnega dela. Vse njegovo delo za akademijo je bilo prepojeno s to mislijo, ki je bila osnova tega večera. In to se mu je posrečilo. Po predstavi se je začel podrobneje zavedati, da je bil to resničen upor mladine zoper vse one, ki so vzvišeni njeni vodniki. Zadnji je šel iz gledališča. Vse je pregledal še enkrat, da bi ja ne bilo nobenega očitjanja. Zunaj sta ga čakala brat in gospodična Komanova.

»Ali ste se že pomirili?«
»Moral sem se. Saj ne pomaga sedaj nič več. Kriv je inšpicijent, ki bi moral paziti na zastor.«
»Radoveden je bil in je odšel v orkester gledat. Zato je pozabil na svoje delo. Sicer pa občinstvo ni opazilo . . .«

»Zame je bilo strašno. Za vse tri. Vsi smo morali igrati delj, kot je bilo določeno in v nervoznosti sem z odra sikal, da naj vendar pogrnejo zesor.«

»Pustimo to. Stojte.«
Ustavila ga je in mu pripela dva rdeča nageljčka v gumbnico.

»To pa bodi Gospodinjin dar avtorju in partnerju.«

Oba sta se nasmejala in Leonovo dobro razpoloženje se je vračalo.

»Ampak jutri, kaj bo jutri, gospodična! Boste videli, kako bodo planili po nas.«

»O nič zato! Igrali smo dobro. Mladina je bila z nami, za druge pa nam ni mar . . . Lahko moč!«
Zahvalil se ji je toplo še enkrat, nato je izginila za vratu s ciklammom in s šopkom. Z bratom sta mol-

čala. Leonu je vest očitala zaradi nastopa proti njemu. Ivan je molčal, ker se je še vedno spominjal krepke zaušnice Leonove. Ko sta vstopila v sobo in odložila, se je obrnil Leo k njemu.

»Ivan, ne smeš mi zameriti. Nervozem sem bil, pa sem te udaril. Razjezilo me je, ker sem ti naročil že doma, da nikar ne zaklepaj kovčka, ker sem že računal na zmedo, ki bo — v kateri lahko pozabiš na ključce . . .«

»Malo bolj bi se lahko obvladal . . . Tam pred vsemi si me . . .«

»Nisem si znal pomagati . . .«
Pomirjena sta legla spat.

Nespočit je vstal drugo jutro. Preveč je bil utrujen od vsega, da bi lahko dobro spal. Živčevje je ponoči delovalo naprej, kot je bilo vajeno ves teden. Trebalo je takoj vrniti klavir. Zato je šel spet po kaznjence, s katerimi ga je težko privlekel do tretjega nadstropja. Na potu v šolo ga je srečal profesor Kaudič, ki je bil zadnje čase dopisnik centralnega naprednega glasila.

»O, dobro jutro, gospod pisatelj! Sem slišal, da vas bodo zelo strgali . . .« To je bil uprav profsorski cinizem. Toda Leo se ni zmenil zanj. Še na hušje se je pripravil.

»Nič ne de, gospod profesor. Negativna kritika bo naš uspeh.«

V šoli se je že začela druga ura. Kljub pogumu in samozavesti mu je bilo vendar nekam tesno pri srcu, ko je stopal v učni tišini po širokih stopnicah v drugo nadstropje. Pred vrati razreda je malo postal. Grščina.

Ruska književna produkcija. V Leningradu se je te dni praznovala desetletnica državne založbe (Gosizdata). V teku svojega obstoja je izdala sovjetska državna založba Leninova zbrana dela v 13 milijonih izvodih, Buharinova dela v 2.300.000 izvodih, Stalinova dela v 3.800.000 izvodih. Poleg tega je izdala še 21.500 raznih del v 430 milijonov izvodih. V tem pogledu se pač ne more nobena druga država meriti s sovjetsko Rusijo.

Popolna zmagaja nad mehikanskimi vstaši. Medtem, ko se je cerkev z danim položajem pomirila, ker ni upala več na zmago njenih obožovalnih upornikov in je zadnje njihove ostanke pustila na cedilu, je sedaj vladni general Ortiz poročal v glavno mesto, da je v provinci Colima popolnoma premagal ostanek katoliških vstašev, kjer je bilo nad sto upornikov v ljutem boju ubitih. — Oficijelna pogajanja med mehško vlado in cerkvijo se sploh še niso vodila. Vlada je samo dovolila duhovnikom, ki so domačini, da smejo nemoteno opravljati božjo službo.

V Maroku so se arabska plemena uprla francoskim oblastem. Francosko vojaštvo je imelo iz njimi več srditih bojev. Letalci izsledujejo arabska taborišča v gorah, od koder se vrše stalni napadi na francoske naselbine. Enake težave prirejajo Arabci Italijanom v Tunisu. Najbrž gre za organiziran arabski upor, s katerim bi se radi otresli tujega jarma.

Moskva je užaljena, ker je Macdonald sklenil, da bo poprej odpotoval v Ameriko na konferenco s Hooverjem in bo šele po povratku rešil vprašanje priznanja sovjetske Rusije. Sovjeti ga dolže, da pripravlja nov gospodarski afront proti Rusiji, kar pa najbrž ne bo res.

Najdba orožja v Berlinu. V neki hiši je bila v podstrešju zaloga drobnega premoaga. Na nepojasnjen način se je premoagov prah užgal in nastala je močna eksplozija. Pri tem se je pokazalo, da je bila v premoagu skrita večja množina raznega strelnega orožja, last neke nacionalistične mladinske organizacije.

Primo de Rivera namerava diktaturo v Španiji zopet odpraviti. V ta namen bo izdelal novo ustavo, ki naj jo prihodnje leto v avgustu in septembru sedanji nominirani parlament sprejme, nakar bo sledilo v decembru splošno ljudsko glasovanje

o bodočem ustroju države, h kateremu bodo pripuščene tudi ženske.

Kellogov mirovni pakt je Madžarska ratificirala ravno sedaj, ko najhujše razvema šovinistične in imperijalistične vojne strasti.

Madžari so res vredni usmiljenja. Madžarska posvetna in duhovska aristokracija je silno ošabna. Te ošabnosti so se naučili v Avstro-ogrski, kjer so ves čas dualistične monarhije Avstrijo silno izkoriščali in terorizirali. To prirojeno ošabnost kažejo sedaj s svojo šovinistično-imperijalistično politiko. Rumuniji pa to obnašanje Madžarov ni všeč, zato se najodločneje postavlja po robu madžarski širokoustnosti. Madžari pa, zviti lisjaki, so zajavkali v svet kakor oklofutani otroci, da jim preti od Rumunije — vojna. Madžari upajo zbuditi s svojo gobezdavostjo občudovanje, s svojim jokom pa usmiljenje med svetovnimi političarji. Igrajo pač komedijo kakor vsi tisti, ki se naslanjajo na principe fašistične diktature.

Angleški zunanji minister Henderson je imel konferenco z zastopniki Nemčije, Španije, Belgije in Francije, da se ugotovi, kako naj se izvede pariški sklep glede nemških reparacij. Takoj te dni prične razgovor direktno s Parizom, Berlinom, Rimom in Brusljem. Te dni se je pričel razgovarjati Macdonald tudi z ameriškim poslanikom Dawesom, kako naj se prične akcija za pomorsko razprožitve. Dawes je mnenja, da bo akcija uspela in smatra, da je za mir potrebno sodelovanje vseh držav.

Francija bo odobrila Yungov načrt glede nemških reparacij in medzaveznih dolgov, ki je bil sprejet na pariški konferenci.

Dvorni svetnik Fr. Šuklje in minister Ivan Hribar sta spisala vsak svoje spomine. Oba sta smatrala, da so spomini, ki jih je napisal eden, žaljivi za drugega. Posledica je bila, da sta drug drugega tožila. Sedaj je pa spora konec, ker sta se poravnala, zakaj, drug drugemu sta z izjavo povedala, da se nista imela namena žaliti. Prav! Le prijatelja bodita; kaj bi se človek kregal za nekdanje spomine. Izpremeniti se itak nič ne da.

Proslava 10 letnice slovenske univerze. V nedeljo, dne 16. t. m. se je zaključil univerzitetni teden z vrtno veselico v hotelu Tivoli. Pestra slika se je nudila treznemu opazovalcu, zlasti ob polnočni uri, ko se je marsikateri akademik že sprehajal vinjenih glav, nekateri so celo onemogli obtičali na

mačil ta način tudi v socialni literaturi; tako n. pr. ga vporablja v socialni drami M. Krleža. Tako slikanje značajev smatrajo sicer mnogi za enostransko, ima pa pred običajnim to prednost, da razkroji vso človeško duševnost v njene praelemente in pokaže en tak praelement, en prvobitni nagon v vsej njegovi veličini ali grozoti.

V dramski trilogiji, h kateri spada tudi »Greh«, obravnava Cerkevnik seksualno vprašanje. To vprašanje pa mu služi zgolj za bazo, za izhodišče drugih življenjskih problemov, ki se najsilneje odražajo uprav v razmerju med Možem in Ženo. »Greh« je posvetil pisatelj problemu zločina — kazni — očiščenja, torej onemu velikemu vprašanju, ki sta ga obravnavala in skušala rešiti že Dostojevskij v »Zločinu in kazni« in Tolstoj v »Vstajenju«. Vendar ni posvetil Cerkevnik vsem trem stopnjam problema enake pažnje. Pred vsem ga zanima greh, čigar vzroke in postanek nam oriše s psihološko spretnostjo. Le narahlo pa se dotakne problema kazni, ki je — lahko bi rekel — vtelesena že v zločinu samem, kajti »nikdar ni konca zločinov, ker prvi rodi drugega, iz drugega izhaja tretji... zločin vznikla iz zločina, vsaka kazen je nov zločin, vsak zločin je kazen za prejšnji greh...« In nikjer ni konca te strašne verige, ki drži v nedogled.

In očiščenje, vstajenje? Zločinec Razkolnikov se zbudi neko jutro v sibirskem jetniškem taborišču in se čuti — prostega; vest mu ne teži več duše, čuti, da je s trpljenjem opral zločin. Cerkevnik ne pripušča

Albus milo pere temeljito in je prosto škodljivih dodatkov.

Albus milo Zvon je mehko, iz čistih masti izdelano pristno milo in ne vsebuje nikakih jedkih dodatkov. S svojo krasno, močno peno pere perilo lahko in brez truda ter varuje tudi najnežnejšo tkanino. Z Albus milom Zvon lahko operete vse, kar prenese vodo, od najfinejše svile do najdebelejšega sukna. Gospodinja, ki vporablja Albus milo Zvon, vé, da je vedno isto, vedno enake vrline.

Albus milo Zvon za pranje se dobiva v vseh v stroko spadajočih trgovinah.

ALBUS MILO ZVON ZA PRANJE

Izdeluje: Albus tovarna mila d. d., Novi Sad.

svojih sedežih in se praznili... Precej tragedije je bilo v tem... Z zadnjim večerom se je dokazala popolna ponesrečenost vse proslave. Napovedano slavnostno zborovanje v Unionu je bilo povedano propadlo, nastop v gledališču — propadel itd. Marsikdo od publike si ni bil na jasnem, zakaj se je slovenski akademik ob 10 letnici tako slabo predstavil. Zato naj bodo te kratke in menda edine vrstice skromna kronika te proslave. V današnjih prilikah se je posrečilo gotovi (politični) struji, da je vodila študentske proslave in izrinila vse ostale. Tako pri recitacijskem večeru, ki se je vršil na univerzi, torej na svobodnih tleh, kakor drugje. Vsi recitatorji so po zaslugi dotične struje morali predložiti svoja dela v cenzuro. Zato se je večina prostovoljno odnekla tej časti. Taka je akademska svoboda pri akademskih samih... Dobro vemo, kdo ima pri tem svoje zasluge. V univerzitetnem tednu je izvršila policija hišne in telesne preiskave pri raznih akademskih, ki se po večini sploh niso družili v nobeni organizaciji, a so si s svojo kritiko nakopali sovraštvo gotovih individualcev, Marsikaj bi se moralo še napisati, če bi se moglo. Pribijemo samo to, da nastopajoči z vodstvom vred nikakor ne reprezentirajo slo-

venskega akademika, ampak v glavnem njegovo karikaturo.

Kultura.

Mariborsko gledališče. V torek, 25. junija se poslovi od mariborskega odra in občinstva splošno priljubljeni igralec Janko Rakuša in sicer v Shakespearovi drami »Romeo in Julija«. Romeo je gotovo najboljša Rakuševa kreacija, kar smo jih imeli priliko videti, odkar je angažiran pri našem teatru. Kdor si ni še ogledal te lepe drame največjega angleškega dramatika, naj ne zamudi zadnje prilike. — Vstopnice po znižanih cenah se dobe v uprav »Delavske Politike« in »Volksstimme«, Ruška cesta 5.

Šahovska sekcija Svobode, podružnica Maribor, naznanja, da se v soboto, dne 22. junija ob 8. uri zvečer prične v Ljudskem domu 3. šahovski turnir. V soboto zvečer se vrši izločilna bitka, v nedeljo, dne 23. junija ob 9. uri dopoldne odločilna bitka in v četrtek, dne 27. junija ob 8. uri zvečer pa simultanta proti zmagovalcu turnirja. Vsi člani kakor prijatelji šaha (kateri so strokovno in kulturno organizirani) se vabijo. Pristojbina Din 20.— Prijave se sprejemajo v Ljudskem domu. — Odbor.

Talpa:

Cerkvenikov „Greh“.

3.

Skoro v vseh delih, kolikor nam jih je doslej Cerkevnik podaril, prevladuje močna refleksivnost. Njegovi možje so večinoma orisani kot ljudje razuma, ki uravnavajo vse svoje življenje po umskih kombinacijah; te so pri različnih junakih različne, često nekoliko nenavadne, vedno pa zgrajene po vseh pravih logikah. Tudi Cerkevnikove žene so bolj razumske kot čustvene; globoko v njih je sicer skrito čustvo, celo zelo globoko čustvo, a to prikipi le ob redkih prilikah na dan. Zato se bore v Cerkevnikovih dramah bolj ideje, misli kot pa ljudje, ki so samo njih nositelji. Pred vsem velja to za »Greh«.

Drama kot pesniška vrsta je Cerkevniku samo ogródje, podobno modernistični konstrukciji, in vanj vpleta svoje ideje in razrešuje probleme, ki mu jih stavi življenje. V to konstrukcijo vzdava osebe in dejanja — oboje kot manifestacije različnih pogledov na svet in življenje. Ves medsebojni boj raznih idej, nagonov, načinov življenja pa vzravnava pisatelj v eno smer, v smer moderne etike. Radi idej, ki jih hoče raztolmačiti, in stroge logike, ki vodi tudi pisatelja samega pri delu, povdarja pri svojih osebah bolj ono stran njihovega značaja, ki jo rabi za idejo, za misel, ki ji je posvetil delo. Ta način slikanja značajev so svojčas vporabljali le v satiri; danes, ko je potrebna ločitev duhov bolj kot kdaj prej, se je udo-

te možnosti, kajti zločin zgrabi — skoro bi rekel — bolj socialno: nagib za zločin je dala Sonji njena mati s svojo vzgojo, trpe pa radi njega Ela, Prvi in Drugi mož, torej vsa njena okolica razen njenega tovariša v zlu. Veriga zločinov in trpljenja, ki sledi iz njih, je prebita šele takrat, ko je njeno telo, ki je hrepnelo po zlatu, strto in sproščeni duh obhaja vstajenje.

Cerkvenik torej ne izčrpa z enakim povdankom problema v vseh njegovih stopnjah. Ta ali oni bo sicer videl v tem veliko pomanjkljivost, moje mnenje pa je, da modernemu dramatik pač ni treba dogmati problema do zaokrožene, popolnoma dognane celote in ga kot takega servirati občinstvu. Dovolj je, če delo vzbudilje čitatelja ali gledalca in ga prisili k razmišljanju. Vkljub tej licenci pa se mi zdi epilog v toliko ponesrečen, v kolikor nastopi v njem **spokorjeni Ljubimec**, čigar »vstajenje« je vsekakor premalo utemeljeno. V tem vidim največjo napako dela, tem bolj, ker je nasprotno pot Žene od zločina do očiščenja označena po močnih mejnikih.

Pisatelj je zavrgel staro dramo s 5 dejanji in je namesto njih postavil 6 scen z epilogom. Vsekakor pa je bil postavljen pred težak tehnični problem: kako stisniti dejanje, ki predstavlja cel duševni razvoj Žene od zločina do očiščenja, ki je torej močno psihološko in često brez zunanjih efektov, v dramo. Ta problem je rešil pisatelj na najpraktičnejši način in sicer tako, da je postavil posamezne scene kot razvojne mejnike.

Delo je Cerkevnik označil kot »tragedijo vsakdanjosti«. S tem, da ni dejanja lokaliziral v določen kraj in da vlog ni krstil z imeni, marveč jim je dal samo splošne označbe, je že na zunaj povdaril splošnost, vseobčnost tragedije, ki se dogaja vsepovsod in se neprestano ponavlja. Osebe so vkljub onemu, kar sem napisal zgoraj o njih značajih, žive, polnokrvne. Dobro je orisan pred vsem Ljubimec, za njim pa ne zaostaja tudi Žena. Pač pa bi drama precej pridobila, če bi pisatelj opustil simbolično preseljevanje duše rankega, kajti približala bi se povsem naravnosti.

Delo je bilo napisano l. 1924., torej je od njegovega postanka preteklo že 5 let. Pozitivno vem, da bi ga pisatelj danes nekoliko drugače napisal. Vkljub vsem malim pomanjkljivostim, ki sem jih zgoraj navedel in ki se dajo prav lahko popraviti (prepričan sem, da ga Cerkevnik ne bo popravil, kar ima tudi svoj »prav«), je »Greh« obenem z ostalima dvema dramama trilogije prav svojevrsten pojav v slovenski književnosti, zlasti še, ker obravnava probleme, ki se jih slovenski pisatelji doslej še niso dotikali; obravnava jih z globoko pronicavostjo in s trdnim namenom povedati vso resnico. Vsekakor pa Cerkevnik še ni dosegel svojega viška. Tem bolje! Da ga nekoč bo, to trdno verujem ne samo jaz, temveč mnogi drugi, ki zaupajo v njegov talent, v njegove umetniške sposobnosti in ki poznajo njegovo brezobzirno vdanost resnici.

(Konec.)

France Kozar, znani proletarski pesnik iz Hrastnika, je priobčil v 5. zvezku »Ljubljanskega Zvona« odlomek pesmi »Rudarska vojska«. Pesem opeva boj rudarskih bataljonov s praelmentni podzemnega sveta in se efektno končuje z besedami: »Umik — to je smrt, le kdor se bori in upira, je živ...« Kakor vse doslej znane Kozarjeve pesmi, se odlikuje tudi ta po globokosti misli, trdni veri v proletarsko bodočnost in izrazitem ritmu. — Talpa.

»Svoboda«. Izšla je 6. številka glasila naše kulturne organizacije in prinaša sledečo vsebino: Poročilo o kongresu »Svobode«, Duhovna vzgoja, telesna kultura in sport (Dr. Julius Deutsch), Plin kot vojno orožje, Vojna literatura (Ciril Štukelj), Good-by Hunsky (konec povesti našega ameriškega Slovence Ivana Maleka) Kaj ljudje najraje čitajo (Ciril Štukelj), Mala poročila. — Številka je posvečena v glavnem mirovni ideji in prinaša tudi nekaj fotografskih posnetkov modernega orožja. — Talpa.

Vprašanje esperanta pred švedskim parlamentom. Nek poslanec je predložil parlamentu predlog, da bi se v vseh šolah na Švedskem zamenjal angleški jezik z esperantom kot obveznim predmetom. Svoj predlog je utemeljil s tem, da ne bo angleški jezik nikdar postal univerzalni jezik, čeravno je danes najbolj razširjen. Več poslancev se je pridružil temu predlogu, trdeč, da bodo daljno širjenje angleškega jezika motila nacionalistična čustva drugih narodov. Nek poslanec je omenil posebno težko ortografijo angleškega jezika.

Opozicija proti temu predlogu je pa med tem naglašala, da je angleški jezik že danes administrativni jezik 500 milijonov ljudi, od katerih ga govori 200 milijonov. Esperanto med tem ne razume niti milijon ljudi. Nek govornik je celo protestiral proti sami ideji, da bi cel svet govoril en jezik. Pri glasovanju so imeli nasprotniki esperanta večino in tako se ne bo uvedel v švedske šole ta mednarodni jezik.

Maribor

Izredna občinska seja.

Mariborski občinski svet je imel v četrtek, dne 20. junija, izredno sejo, na kateri se je razpravljalo poleg točke o gradbi zasilnih stanovanj še o nekaterih manj važnih, oz. manj nujnih zadevah. V odsotnosti župana g. dr. Juvana, je vodil sejo podžupan dr. Lipold, ki je ob enem fungiral kot referent. Seja je bila za kratek čas javna, na kar jo je g. podžupan proglasil za tajno, dasi so bile še take točke, ki absolutno spadajo v javno sejo, na dnevnem redu.

Mestna občina zaprosi za koncesijo raznih avtobusnih prog. Občinski svetnik Bahun pripomni, da ima mestna občina že cel kos takih koncesij, ki pa jih ne izvršuje. Ako bi imeli gotovi gospodje resne namene tudi delati na to, da bi se v doglednem času skušalo udeležiti promet na teh progah, tedaj ne bi človek ničesar imel proti temu, da se zalažemo s takimi koncesijami. To pa ni slučaj, ker se ne ukrene čisto nič v tem pravcu. Kajti avtobusni promet je prišel na mrtvo točko; tozadevni odsek že več mesecev ne deluje radi krize, ki sta jo tam provocirala dva gospoda. Človek bi dobil utis, da ima mestna občina namen, avtopromet ovirati, katerega sama ne izvršuje, na drugi strani pa ovira druge, ki bi morda bili pripravljeni za to.

Gradba zasilnih stanovanj. To je bila glavna točka, zaradi katere je gradbeni urad želel izredno sejo, da se čimprej nekaj sklene, ker ugoden gradbeni čas hiti. Da je imela manjšina hud boj z večino radi te točke zlasti v zadnji redni občinski seji, smo že poročali, ker je večina hotela izbežniti gradbi stanovanj in graditi raje sirotišnico. Toda energičnemu nastopu delavskih zastopnikov je zahvaliti, da je prišla zadeva zopet v pravi tir. Toda tudi sedaj je hotela tista skupina okrog g. podžupana gradbo izigrati, da bi se namreč gradilo samo za en milijon Din, namesto za dva in pol milijona. Zato se je zadeva razpravljala v tajni seji, da ne bi javnost vedela, kdo nasproduje gradbi. Kajti večini se zdi najboljšo

igrati vedno dvojno vlogo, bita na zunaj čimbolj socialna — v besedah — v dejanjih pa delati trdo kapitalistično politiko. Toda delavski zastopniki take politike ne dopuste. Medtem, ko je dobil gradbeni urad nalogo, da izdela načrt za zgradbo 100 zasilnih stanovanj za dva in pol milijona Din, glasom predloga delavskih zastopnikov, je prišlo končno čisto nekaj drugega ven. Poročevalec dr. Lipold je rekel, da je tu magistratni predlog, da se zgradi samo 32 stanovanj in mi se s tem strinjamo, pravi referent. Večina je k temu molčala kot riba, šele po daljši debati se je prvič osokolil delavski zastopnik od bivše SLS, g. Alijančič, ki je priznal potrebo gradbe v smislu sklepa proračuna, to je: da se gradi za celo vsoto dva in pol milijona Din in je od svoje strani stavil tak predlog. Temu nasproti pa je član istega kluba g. S. prišel s predlogom, ki je bil najbrž v kakšni mariborski gostilni skonstruiran in ki mi malo presenetil. Namreč mestna občina bi naj ne gradila zasilnih stanovanj, temveč »penzionate« za doslužene buržuje, ki nimajo denarja in ki bi se na stana leta preselili vanje, medtem ko bi svoja dotedanja stanovanja prepustili brezstanovanjem. Mestna občina bi tako zaslužila, na mesto, da pri barakah doplačuje. Ja to se pa mora reči: v vrstah klerikalnega kluba se pa res skrivajo »znamstvene sile«, ki delajo vso čast črnim ljudskim zastopnikom. Tudi zastopnik nemškega kluba se je izrekel proti gradbi v večjem obsegu. Gospoda se bolj ogreva za kromske hleve v bivši dragonski vojašnici, ki so že povečini zasedeni z deložanci in tamkaj je še nekaj objekt, iz katerega bi se napravilo 28 stanovanj s stroškom 65.000 Din. Hlevi pa so privatna last in lastnik ne dovoli svojih objektov za daljšo dobo. Zato se delavskim zastopnikom ne zdi racionalno investirati večje vsote za tuje objekte in še povrh lastniku plačevati najemnine. Končno je bilo treba glasovati in tu je bil zopet spor s predsednikom, ki ne bi bil rad dal spreminjevalnega predloga najprej na glasovanje. Končno pa je to vendar moral storiti. Vsi delavski zastopniki in štirje od večine, trije od bivše SLS in dva od bivših demokratov — skupno 15 glasov je bilo oddanih za širši predlog, proti pa kakih 6 glasov, ostali pa so se vzdržali glasovanja. Gradili se bodo tedaj štirje objekti s skupno 64 stanovanji.

Tako so delavski zastopniki enkrat zopet premagali težko oviro.

Pozneje je podžupan še poročal, da z zgradbami carinskih poslopj ob Aleksandrovi cesti ne bo pred spomladi nič.

V nedeljo, dne 16. junija se je poročil v Magdalenski cerkvi sodrug Franc Kramberger s sodružico Slavico Friščič. Mladima poročencema, ki sta oba vneta člana »Svobode«, ob tej priliki najiskrenejše čestitamo.

Celje.

Podružnica »Svobode« vabi vse sodružice ter sodruže turiste, da se udeležijo skupnega zleta na Mrzlico pri Žalcu v nedeljo, dne 23. junija t. l. Odhod ob 4. uri zjutraj s kapucinskega mosta v Celju.

Plaj.

Vpisovanje v državno meščansko šolo. Vpisovanje učencev v prvi razred se vrši dne 29. in 30. junija ter 1. julija v 2. razredu meščanske šole. Sprejemajo se učenci(ke), ki so z dobrim uspehom dovršili 4 razrede osnovne šole. Učenci(ke) naj se prijavijo v spremstvu staršev in naj prinesejo s seboj krstni list, domovinski list in izkaz o šolskem napredku osnovne šole. Na državni taksi je plačati 20 Din (Uredba osrednje vlade, »Uradni list« št. 56 od 11. junija 1928) in vpisnine 10 Din, skupaj 30 Din. Od plačevanja državne takse so oproščeni samo oni, ki se izkažejo z ubožnim listvom, overovljenim po občinskem uradu in davčni upravi. Vpisnino 10 Din pa mora vsak plačati brez izjeme. Vpisovanje dosedanjih učencev zavoda v 2., 3. in 4. razred se vrši iste dni, to je 29. in 30. junija ter 1. julija 1929 v 4. razredu zavoda. Tudi vsem tem je treba brezizjemno, da plačajo pri vpisovanju državno takso 20 Din in vpisnino 10 Din. Le siromašni učenci, ki se izkažejo z ubožnim izpričevalom, overovljenim po občinskem uradu in davčni upravi, so oproščeni plačevanja državne takse. Na vsak način pa morajo plačati vpisnino 10 Din.

Šport.

Gozdni tek DTE »Svobode« Maribor. Kakor že prejšnja leta, tako je priredilo gori imenovano društvo tudi letos, in sicer v nedeljo, dne 16. junija, običajni tek v pobreškem gozdu, katerega so se člani polnoštevilno udeležili. Omenjeno društvo noče gojiti šport samo na telovadnem orodju in v zaprtih prostorih, marveč hoče tudi v svobodni narodi utrjevati mišice svojih članov in jačati njihov duh. To dosega z vajami na prostem in z rednimi gozdnimi teki. — Ob 2. popoldne je odkorakalo malo in veliko izpred Delavskega doma veselo in zdravo k cilju: malčki s prešernim nasmehom, odrasli s kreklim korakom in svobodnih kretanj. Prireditev je pa dosegla svoj višek pri startu: vsak je hotel biti prvi! Deklice izmed 8. in 13. letom se tekale najprej, in to na progi od 360 metrov, ki so je premagale v 2 minutah (I. Lorbek, II. Trušl, III. Frank). Nato so nastopili dečki iste starosti na isti progi, ki so jo premagali v 1 minuti in 40 sekundah. (I. Lamprecht, II. Vengst, III. Vales.) Naraščajniki so absolvirali progo 1900 metrov v 6 minutah in 40 sekundah. (I. Beigott J., II. Meglič, III. Krois.) Kot zadnji so stantali izvršujoči člani in to na progi od 2900 metrov. Prvi je prišel na cilj v 9 minutah in 2 sekundah s. Kalin, drugi s. Beigott A. in tretji s. Rotman. — Po teklu so se vršile nepriljene igre, ki so se jih udeležili vsi z velikim veseljem.

Tu ne sme igrati glavno vlogo čas in dolžina proge, marveč svobodno kretanje v narodi. Zato: Delavski stariši, pošljite vaše sinove in hčerke v DTE »Svobode«. Ob 7. uri zvečer so se udeleženci vrnili dobro razpoloženi, domov.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

Splošne gospodarske zadruga „Delavski dom“,

t. z. z. o. z. v Zagorju ob Savi,

ki se vrši dne 4. avgusta t. l. ob 9. uri v prostorih rudniške restavracije v Toplicah pri Zagorju ob Savi s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Letni računski zaključek za leto 1928.
4. Revizijsko poročilo.
5. Poročilo nadzorstva.
6. Sprememba pravil.
7. Volitev načelstva.
8. Volitev nadzorstva.
9. Razno.

Zagorje, dne 18. junija 1929.

K obilni udeležbi vabi

Načelstvo.

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“ ...!

Reklamna prodaja perila

po izredno nižanih cenah, samo še do sobote, 22. junija. Tvorinška zaloga perila.

J. KARNIČNIK, Glavni trg 11.

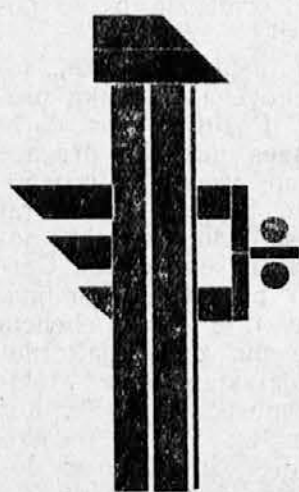
Vsako si mora ogledati naše reklamne cene in našo zalogo.

Pridobivajte naročnike

za „Delavsko Politiko!“

PODRAVSKA TISKARNA

D. Z. O. Z. (PREJE „AŽBE“)

Tiskarna izvršuje, kakor do sedaj tudi naprej, vsa merkantilna dela od najcenejše in najenostavnejše do najfinejše tiskovine po zmernih cenah, kakor n. pr. trgovske račune, pisma, kuverte, posetnice, razna vabila, bloke vseh vrst, brošure, letake, epake, bodisi v eni ali več barvah ter preskrbuje prevodbe v razne jezike itd. — Specijaliteta je: Barvotisk, reklamni osnutki, sv. podobice, eno- ali večbarvne razglednice, reprodukcije slik, krajevne razglednice, diplome, a la minute dela. — Informator v reklamni: V vseh reklamnih zadevah vam je tiskarna vedno z največjo pozornostjo na uslugo. V sedanjih časih je najuspešnejša osebna reklama, kajti prepoznaven trgovec nikakor nima časa iskati po listih med številnimi inserati ono, kar potrebuje, ter mu je treba nuditi svoj izdelek direktno potom okusne, vabljive in primerne reklame.

MARIBOR, GREGORČIČEVA UL. 6
PRI DRŽAVNI REALKI TELEFON INT. 2038

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

„UNION“ TOVARNA KANDITOV IN ČOKOLADE
V ZAGREBU

toplo priporoča cenj. odjemalcem
svoje prvovrstne izdelke različnih najfin. čokolad in bonbonov

„UNION“